

Библиотека ВИ САНУ

Књ. број: 13083 - ЕЦД.

СРПСКА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА

Том II

В – Вшетечка

МАТИЦА СРПСКА
СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ

НОВИ САД – БЕОГРАД 2013

ња *Богородице* са
ним фигурама су-
теља са деформи-
д бола. Фреске су
х, школованих и
различито сли-
по свом светлом
Стилски, фреске
в. Богородице на
спанском језеру,
Св. Борђу у По-
Марковом мана-
ског круга XIV в.

th, *Прејлед цркава*
Бг 1950; М. Рајичић,
овића”, *ИЧ*, 1954, 4;
родице на Вражијем
К.

М. Ракоција

еточној Србији у
аву долине Беле
) са долином Ти-
ва). Село је на ма-
езује општинско
Неготином и на
р-Бор-Пожаре-
је стране корита
н.в. Има основу
распоред улица.
има помиње од
ељени из околи-
ем друге полови-
е нагло смањен,
ка на рад у ино-
било 2.229, 2002.
ника (93,1% Ср-
гажовала су са-
ништва. Знатно
ји (34,4%), док је
ановништва био
(77,4% активног
у Зајечару. У ње-
основна школа,
и амбуланта.

циклопедија насеља
С. Ђ. Стаменковић

об), књижевник
словенија, 30. VI
очео да објављу-
штајерски дија-
е традиције и Ф.
о без подршке у
почео да пише у
хрватском (што-
1838), гдје је по-
ијентације уре-
(оло (1842–1851);
рпских писаца
Био је под сна-
ара о словенској
еником В. Кара-
ку словеначких
е *иесни илирске*,

Зг 1839) с којим је био у преписци (такође и
са Н. Боројевићем, Ј. Суботићем); у *Кољу* је
писао и о савременој српској књижевности
(П. П. Његош, Б. Радичевић, Ј. Суботић);
преводио је српске народне пјесме на словен-
начки, угледајући се на њих у лирици (*Ђу-*
лабије, Зг 1840. и др.). У српској периодици
је објављивао пјесме и чланке (*Бачка вила*,
Српско-далмајински маџазин, *Подунавка*
и др.). У више наврата истицао је значај Д.
Обрадовића као јединствене величине на
јужнословенском простору. У српској књи-
жевној штампи (*ЛМС*) залагао се за Вуко-
ву језичку реформу. Приредио је и написао
предговор за једно издање басана Д. Обра-
довића (*Басне*, Зг 1847). Био је дописни члан
Друштва српске словесности од 1848.

ДЈЕЛА: *Дјела*, I–V, Зг 1863, 1864, 1866, 1868, 1877;
Пјесничка дјела, I–III, Зг 1953–1955.

ЛИТЕРАТУРА: И. Мамузић, „С. Враз и српска
књижевност”, *Зборник радова Института за про-*
учавање књижевности, 1952, X, 2; М. Живанчевић,
„Вукови пријатељи илирци”, *Вуков зборник*, Бг 1966;
М. Живанчевић, Л. Чурчић, „Доситејеве басне у
илирском издању”, *ЗМСКЈ*, 1972, 20, 2.

Д. Иванић

ВРАКА, мало подручје уз југоисточну обла-
лу Скадарског језера, око 5 км северно од
Скадра. Простире се између обале језера
на западу и подножја планине Мараној
на истоку. Кроз њу правцем исток–запад
протиче поток Врака који извире на обли-
жњој планини и ту се улива у језеро. На-
спрамним правцем протеже се стари пут
Скадар–Подгорица, који је пресечен др-
жавном границом. Насељавање становни-
штва из разних делова Црне Горе почело је
крајем XVII в. и у то време у десет села у **В.**
били су насељени искључиво они. Евиден-
тирано је 66 словенских презимена. Међу
првима су били Мартиновићи досељени
1687. Разлози досељавања су били заваде
у домицилу, крвна освета, пренасељеност
и сиромаштво. Прво је настало село Ра-
ша на источној периферији **В.**, а затим су
насељена села Куље, Омара, Стари Борич,
Млади Борич, Гриљ, Деригњат, Каменица,
Туралија и Котробудан. Временом су се
ови становници сплеменили у компактну
заједницу и називају се Врачанима, ма где
да су настањени. Постоје и старији знаци
постојања словенског живља на овом про-
стор, као што је православна црква Светог
Јована о којој је први помен највероватније
из 1166. Између два светска рата постојале
су хришћанске цркве у селима Борич и Гру-
емира, а постоји податак да је црква Св. Јо-
вана служила у друге сврхе. Формирањем
државе Албаније, којој је **В.** припала, слабе
везе са домицилом, а порасли су притисци
албанизације и исламизације српског и цр-
ногорског становништва (забрана употребе
неподобних имена и презимена, употребе
матерњег језика, вероисповести и др.), што

је довело до све чешћих исељавања, а десе-
тине презимена савременог албанског ста-
новништва имају словенско порекло. Најма-
совнија исељавања вршена су 1925. у Црну
Гору због крвне освете и других разлога,
затим 1934. због притиска режима када су
емигранти насељени на Косову и Метохи-
ји, те 1941. Потпуно су расељена села Раша,
Куље, Млади Борич и Деригњат. На терито-
рији Црне Горе и Србије сада живи око 650
породица Врачана.

П. Јакоја

Врака, црква Св. Тројице

У селу Раша налазе се остаци средњове-
ковног бенедиктинског манастира посве-
ћеног Св. Јовану. Историја манастира није
у потпуности позната јер оскудни подаци
у изворима само делимично расветљава-
ју живот овог споменика. До данас су пу-
бликовани архитектонски снимци основе
цркве и куле, као и описи манастирских
рушевина, али је изостало испитивање и
проучавање комплекса у целини. У скло-
пу манастира налазиле су се црква, кула и
друге грађевине неопходне за живот зајед-
нице. Најзначајнији објекат манастирског
комплекса била је црква, позната као Св. Јо-
ван у Раши од које су сачувани само незнат-
ни остаци. Реч је о једнобродној грађевини
правоугаоне основе са олтаром на истоку и
тремом или припратом на западу. Олтар-
ска апсида је полукружна с унутрашње и
спољашње стране. Црква је била покривена
двосливним кровом дрвене конструкције.
Са северне стране цркве подигнута је кула
као самостална грађевина квадратне осно-
ве. На основу остатака утврђено је да су зи-
дови цркве и куле грађени на сличан начин
од тесаних камених квадера. Тачно време
изградње цркве није познато. На основу ар-
хитектонских обележја датира се у период
краја XIII или почетка XIV в. Будући да су
у то време краљ Милутин и његова мајка,
краљица Јелена, изградили и обновили не-
колико фрањевачких и бенедиктинских цр-
кава у Поморју, подизање или обдаривање
цркве приписано је овом српском краљу.

Д. Павловић

ЛИТЕРАТУРА: В. Кораћ, *Грађињелска школа По-*
морја, Бг 1965; *Стиановништво словенској њоријекла*
у Албанији, *Зборник радова са међународној научној*
скупа одржаног на Цетињу, 1990, Тг 1991; Л. Рого-
новић, *Скривена истина: Врака и Врачани*, Пг 1995.

ВРА
не (с
пол
језе
сна
Љу
зер
Пр
Пр
сто
та,
(вр
пећ
рија
2.00
Мал
пла
То ј
Вел
брд
рои
бук
рас
најв
смер
исто
који
Д
сти
и Хер
2010.

Врака

ВРА
реда
род
чац
врст
два
подв
ном
в. (С
сиво
них
стра
мер
дели
ве цр
што
ве к